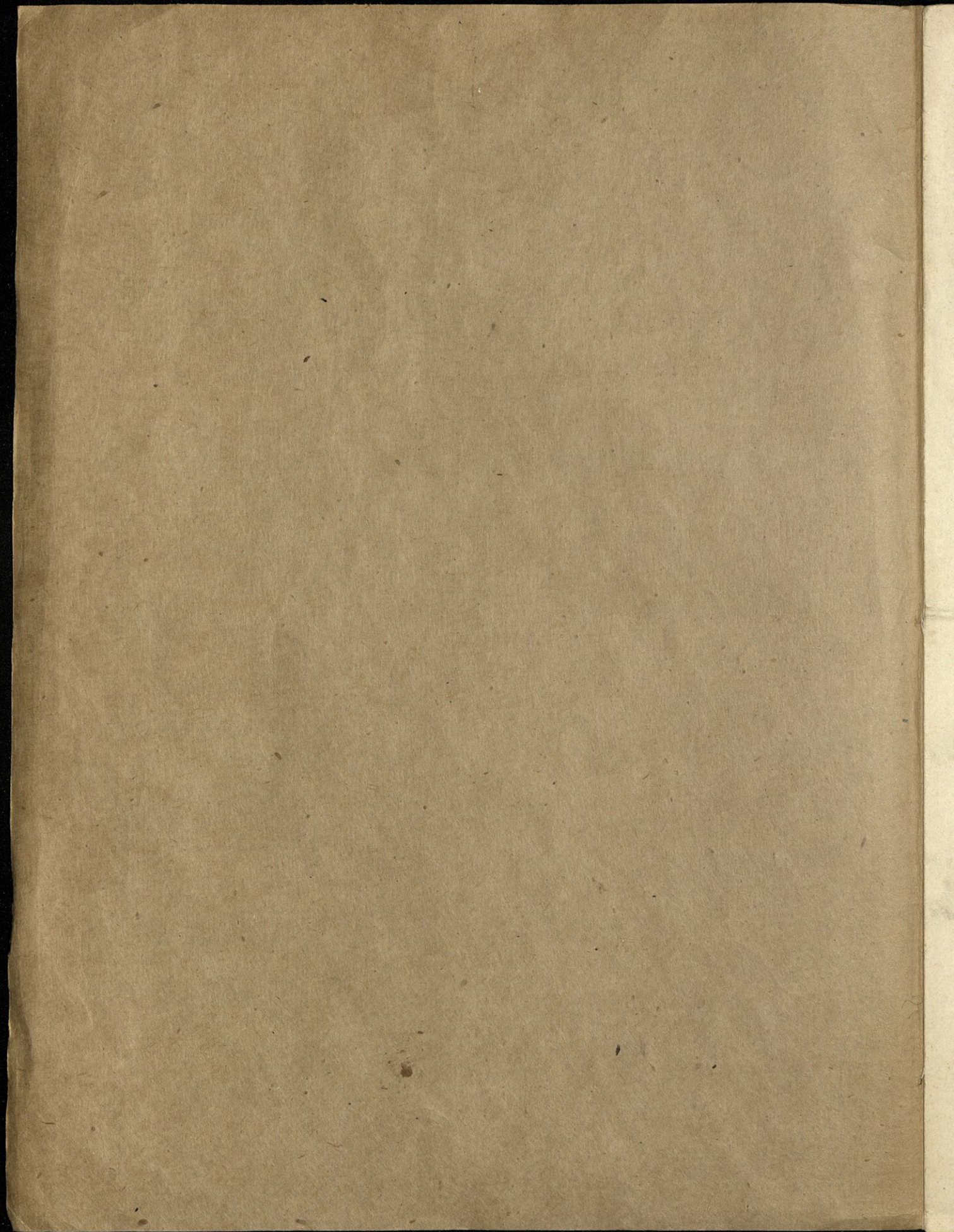

0150078 -

Promemoria

koroških Slovencev glede na volilno reformo za državni zbor.

Tudi koroški Slovenci se strinjamo z namenom vlade, zastopstvo narodov v državnem zboru fundirati na načelo splošne in enake volilne pravice. Odločno pa moramo ugovarjati nakani nemško-nacionalne stranke, da bi se volilna preosnova porabila v to, da se koroškemu deblu slovenskega naroda podsekajo življenske korenine njegovega narodnega, političnega in tudi gospodarskega obstanka. Vladni načrt razdelitve volilnih okrajev na Koroškem ne pomenja nič več in nič manj nego *našo neodvracljivo narodno smrt*; čez naša mrtva trupla pa pelje preko Gorenjske in Goriške prav ob progi nove karavanske in bohinjske železnice nemški most do Adrije.

Po pravici smo že doslej tožili o zatiranju slovenskega življa na Koroškem; živ dokaz tega zatiranja je dejstvo, da koroški Slovenci, odkar imamo ustavo, nismo nikdar bili po narodnem poslancu v državnem zboru zastopani, izvzemši kratko dobo treh let, ko je vsled kompromisa z nemškimi kršč. socialci bil izvoljen Slovenec Lambert Einspieler. Tega je bila kriva Schmerlingova volilna geometrija, ki je k pokrajinam s pretežno slovenskim prebivalstvom priklopila toliko trdo nemškega prebivalstva, da Slovenci napram gospodarskemu pritisku Nemcev in pritisku nemške birokracije nismo mogli priti do

veljave. Tako so bili doslej sodni okraji Velikovec, Pliberk, Železna Kapla, Dobrlaves, Celovec in Trg (Feldkirchen) s 53.000 Slovenci in 46.000 Nemci združeni v en volilni okraj; 29.000 Slovencev v sodnih okrajih Borovlje, Rožek, Beljak, Podklošter, Trbiž in Paternion je volilo skupno s 30.000 Nemci, bivajočimi v teh okrajih; 4500 Slovencev v sodnem okraju Šmohor pa je bilo pridejanih zgornjekoroškemu mandatu z 52.000 Nemci.

Po dosedanjem volilnem redu imeli smo torej kljub vsej volilni geometriji vsaj upanje in *teoretično možnost* sčasoma s pridnim delom doseči volilnih uspehov v dveh volilnih okrajih, tembolj ker so predstoječe številke povzete po uradni statistiki o ljudskem štetju in je v resnici število Slovencev zlasti v volilnem okraju Borovlje-Beljak mnogo večje, tako da se sme reči, da v tem okraju dejansko ne stoji 29.000 Slovencev nasproti 30.000 Nemcev, temveč vsaj 32.000 Slovencev nasproti 27.000 Nemcev.

Vladni načrt volilne reforme pa nam s kruto brezobzirnostjo jemlje še to, kar smo doslej imeli, ker razdeljuje kompaktno slovensko ozemlje na toliko kosov, da bosta izmed desetih volilnih okrajev samo dva popolnoma nemška, dočim bi v vseh ostalih osmih volilnih okrajih Slovenci volili z Nemci.

N 143/1958

Evo številke po vladnem načrtu volilne reforme:

I.	volilni okraj: mesto Celovec	21.500 Nemcev, 1.700 Slovencev.
II.	„ „ Celovec, sodni okraj brez mesta Celovec .	21.600 „ 12.900 „
III.	„ „ sodni okraji: Pliberk (Bleiburg), Železna Kapla (Eisenkappel), Dobrlaves (Eberndorf), Borovlje (Ferlach)	7.400 „ 37.600 „
IV.	„ „ sodni okraji: Velikovec (Völkermarkt), Svinec (Eberstein), Stari dvor (Althofen) .	23.000 „ 11.300 „
V.	„ „ sodni okraji: St. Leonhart, Wolfsberg, St. Paul	41.500 „ 1.300 „
VI.	„ „ sodni okraji: Št. Vid (St. Veit), Gurk, Friesach	35.100 „ — „
VII.	„ „ sodni okraji: Trg (Feldkirchen), Millstatt, Rožek (Rosegg)	27.700 „ 7.500 „
VIII.	„ „ sodni okraj: Beljak (Villach)	25.900 „ 6.300 „
IX.	„ „ sodni okraji: Podklošter (Arnoldstein), Trbiž (Tarvis), Šmohor (Hermagor), Paternion, Kotje (Kötschach)	29.200 „ 11.800 „
X.	„ „ sodni okraji: Gmünd, Spittal, Ober-Vellach, Winklern, Greifenburg	38.000 „ — „

Pod ./. priloženi zemljevid izkazuje na drastičen način vladno volilno geometrijo.

Ta razdelitev volilnih okrajev kaže:

1. da se na Koroškem vlada ni držala načela, ki ga je po drugih deželah izvajala, da se naj namreč volilci ločijo kar največ mogoče po narodnosti; dočim je drugod kraje s sorodnim prebivalstvom zlagala v en volilni okraj, je pri nas kompaktno narodno ozemlje nemškim nacionalcem na ljubo, nam pa na škodo na nečuten način razkosala in razbila;

2. da se vlada pri nas ni držala načela, da se več kot 20 % istorodnega prebivalstva v enem volilnem okraju ne sme po večini drugorodnega prebivalstva majorizirati;

3. da je vlada na krut način zatajila načelo, da naj volilni okraji označujejo narodno posestno stanje posameznih narodov, in

4. da po vladnem načrtu izmed 90.000 Slovencev na Koroškem pride samo onih 37.000, ki bivajo v okrajih Pliberk-Železna Kaplja-Dobrlaves-Borovlje, v položaj izvoliti Slovence za poslanca, dočim ostalih 53.000 Slovencev ostane za vse večne čase brez narodnega zastopstva v državnem zboru.

Pri tem pa se ne sme prezreti, da so zgorajšnje številke povzete po vladni statistiki, da pa dejansko na Koroškem ne živi samo 90.000, temveč vsaj 120.000 Slovencev. Iz tega pa sledi, da bo brez narodnega zastopstva ostalo ne le 53.000, temveč vsaj 83.000 koroških Slovencev.

Vrhutega je pomisliti, da *tudi volilni okraj Pliberk-Železna Kaplja-Dobrlaves-Borovlje ni signaturen*, temveč je vsled mnogih industrijskih podjetij, ki so v tem kraju, skoraj gotovo, da pripade socijalni demokraciji, ki je pri nas vse-skozi nemškonacionalna. Slovenci ostane nemo tako bržčas slej ko prej brez zastopstva v državnem zboru, kljub temu, da bi nam po številu prebivalstva in tudi po davčni moči pristojali vsaj trije mandati.

Razume se, da je vočigled tem dejstvom ***vladni načrt razdelitve volilnih okrajev na Koroškem za nas absolutno nesprejemljiv***. Bili bi izdajice svojega naroda, če bi ne storili vsega, da preprečimo ta infernalni atentat na našo narodno eksistenco. Kljub temu, da smo

prijatelji splošne in enake volilne pravice, moramo vočigled teh dejstev izjaviti, da nam je ljubše, da ostane vse pri starem, nego da se s tako volilno preosnovo zapečati za vselej naša usoda in sankcionira naš narodni pogin.

Ker pa želimo, da se volilna reforma izvede, v imenu slovanske vzajemnosti in bratoljubja ter vseslovanskih koristi apelujemo na vse slovenske in slovanske gospode državne poslance, da nas koroških Slovencev ne žrtvujejo in nas ne pustijo pasti, temveč v odseku in v zbornici — če mogoče sporazumno s pravično mislečimi Nemci — z vsemi silami zagovarjajo in dosežejo spodaj označeno razdelitev volilnih okrajev za Koroško.

Pred vsem naj se tudi na Koroškem, kakor se je to zgodilo v vseh sosednih nemških in narodno mešanih deželah, razun deželnega stolnega mesta Celovec tudi za ostala večja mesta, trge in industrijske kraje ustvari poseben mestni mandat, tako da bo cela dežela razdeljena v dva mestna in osem kmetskih volilnih okrajev. Na ta način, ki je povsem pravičen in razmeram prikladen, se iz kompaktnega slovenskega ozemlja izloči nemška mesta in industrijske kraje in tako doseže, da vsaj v dveh volilnih okrajih pridemo do svojega zastopstva, ne da bi Nemci kako občutno škodo trpeli, ker bi v slovenskem ozemlju ležela mesta in industrijski kraji, ki so po veliki večini nemški, ne volili s Slovenci in ne mogli biti od Slovencev majorizirani.

Volilni okraji bili bi potem sledeči:

I. mesto Celovec (Klagenfurt) in mesto Št. Vid (St. Veit) s 27.800 prebivalci;

II. mesta: Beljak (Villach 9690), Wolfsberg (2774), Velikovec (Völkermarkt 1934), Pliberk (Bleiburg 945), Železna Kapla (Eisenkappel 1115) Strassburg (688), Friesach (1849), Althofen (1152), Trg (Feldkirchen 2079), Gmünd (917), Millstatt (585), Spittal (2547), Šmohor (Hermagor 833) in Trbiž (Tarvis 1634) ter *industrijski kraji*: Guštanj (Gutenstein 1179), Borovlje občina (Oberferlach 2543), Hüttenberg (952), Bleiberg-Kreuth občina (3435) in Raibl (820) s skupaj 37.700 prebivalci;

III. *Sodni okraji*: Borovlje (Ferlach, razun občine Borovlje), Rožek (Rosegg), Dobrlayes (Eberndorf); *sledeče občine sodnega okraja Celovec*: Medgorje (Mieger), Radiše (Radsberg), Žihpolje (Maria Rain), Kotmaraves (Köttmansdorf), Bilčovs (Ludmansdorf), Zg. Vesca (Oberdörfel), Hodiše (Keutschach), Otok (Maria Wörth), Škofiče (Schiefling) in Šmartin na Dholici (St. Martin am Techelsberg), in *sledeče občine sodnega okraja Beljak*: Bekštanj (Finkenstein), Marija na Zili (Maria Gail) in Wernberg s 43.400 prebivalci (37.200 Slovencev, 6.200 Nemcev);

IV. *Sodni okraji Velikovec* (Völkermarkt), Pliberk (Bleiburg), Železna Kapla (Eisenkappel), izvzemši kraje Velikovec, Pliberk, Železna Kapla in Guštanj (vide II), s 36.100 prebivalci (30.900 Slovencev, 5.200 Nemcev);

V. *Sodni okraji St. Leonhart, Wolfsberg, St. Paul*, izvzemši mesto Wolfsberg (vide II), s 40.000 prebivalci;

VI. *Sodni okraji Svinec* (Eberstein), Stari dvor (Althofen), Gurk in Friesach, izvzemši kraje Strassburg, Friesach, Althofen in Hüttenberg (vide II), s 32.000 prebivalci;

VII. *Sodni okraj Celovec* (Klagenfurt), izvzemši pod III navedene slovenske občine, in *sodni okraj Št. Vid* (St. Veit), razun mesta Št. Vid (vide I), s 36.200 prebivalci;

VIII. *Sodni okraji Beljak* (Villach), Podkloster (Arnoldstein), Trbiž (Tarvis), Šmohor (Hermagor), Paternion, razun mest in krajev (vide II): Beljak, Bleiberg-Kreuth, Trbiž, Raibl, Šmohor, z 41.600 prebivalci (11.900 Slovencev, 29.700 Nemcev);

IX. *Sodni okraji Trg* (Feldkirchen), Millstatt, Gmünd, izvzemši mesta Trg, Millstatt in Gmünd (vide II), z 31.500 prebivalci.

X. *Sodni okraji Kotje* (Kötschach), Greifenburg, Spittal, Obervellach in Winklern, izvzemši mesto Spittal (vide II), s 35.600 prebivalci.

Zemljevid pod 1/2 kaže podobo teh volilnih okrajev in prilično razmerje prebivalstva po narodnosti.

Ta načrt ustreza vsem temeljnim načelom, ki sta jih v svojih govorih o volilni reformi pred kratkim poudarjala tako ekscel. g. ministrski predsednik kakor tudi ekscel. g. minister za notranje stvari.

Po tem načrtu imamo koroški Slovenci v dveh volilnih okrajih (III. in IV.) večino; prišlo bi 68.000 Slovencev v položaj izvoliti narodnega zastopnika, 22.000 Slovencev (ne glede na tiste tisoče, ki jih je ljudsko štetje požrlo) bilo bi pa še vseeno izročeno majoriziranju po nemških večinah. Žrtev naša bila bi torej še vedno dosti občutna.

Posebne poudarka je vredno, da se po predstojem načrtu samo dva sodna okraja (Celovec in Beljak) delita, dočim vsi ostali sodni okraji glede svojega obsega ostanejo nedotaknjeni. Delitev sodnih okrajev Celovec in Beljak pa je neizogibna.

Ako se sprejme zgorajšnji naš načrt, je upanje, da se narodnostne razmere v deželi sčasoma konsolidirajo, narodnostna nasprotja ublažé in ustvari podlaga za prepotrebni mir v deželi. Ako se pa našim skromnim zahtevam, ki smo jih itak skrčili na naš eksistenčni minimum, ne ugotovi, potem stojimo ob začetku narodnih bojov, kakršnih Koroška doslej še ni poznala; bili bomo zadnji obupni boj sicer brez upa zmage, pa tudi brez vsakega ozira z geslom: „Zob za zob, oko za oko!“

Odvрни Bog to nesrečo od nas!

Za

„Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“:

Franjo Grafenauer l. r.

posestnik, deželni poslanec
predsednik.

A. Ekar l. r.

tajnik.

Dr. Janko Brejc l. r.

odvetnik
podpredsednik.

Msgr. Val. Podgorc l. r.

prefekt
blagajnik.

Gregor Einspieler l. r.

dekan in bivši deželni poslanec

Dr. L. Ehrlich l. r.

stolni vikar

Matija Prosekar l. r.

posestnik

Janez Vošpernik l. r.

posestnik in trgovec

Josip Rozman l. r.

tajnik Mohorjeve družbe

odborniki.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000510468

